

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפלסר באקדפ ובסולר פלאז

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל בת אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברותניות ובגשמיז

גליון מס' 809

פרשת ואתחנן

ט"ו אב התשפ"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

"למוטב בלבד"

הכותרת, בדיון שתעורר תמיהה. "למוטב בלבד" הוא צמד מילים השאול מעולם המסחר. רגילים לראותן נתונות בין שני קווים אלכסוניים מקבילים ומגבילים. המתנוססים על המחאות.

מה עניינן? ביטחון! סוחר חייב כסף לספק, והוא שולח המחאה. מי לידי יתקע שהמחאה תגיע ליעדה, ולא יחולו בה ידיים. אולי ישלוח מישהו את המחאה מתיבת הדואר והיא תעבור מיד ליד. הסוחר יאמר "נתת" והספק יאמר "לא קיבלתי", והרי זה פתח לעגמת נפש וטרונות. ואם הספק יקבל ויאבד, ומישהו ימצא ויפדה. ואם מישהו ישלח יד ויוסיף אפס, וכבר היו דברים מעולם, על מי תתגולל האשמה. את כל זה חוסכים בצמד המילים: "למוטב בלבד". המחאה תגיע ליעדה, ורק שם תיפדה. והכל רגועים ושלווים, בלא דאגות וחששות.

כלפי מה הדברים אמורים? "בשבת", כמובן, אין לנו עסק בהמחאות ובמסחר. "שבת יעשה כולו תורה". לכל הדעות, תורה בשבת ניתנה! והשבת, נקרא בתורה על מתן תורה. והתורה, אף היא, "למוטב בלבד" ניתנה. כל נשמות עם ישראל - ונשמות הגרים העתידיים להתגייר - היו במעמד הר סיני. ולפיכך נאמרו הדיברות בלשון יחיד, כי לכל אחד התייחד הדיבור בפני עצמו: "פנים בפנים דיבר ה' עימכם בהר מתוך האש", "נראה להם הקדוש ברוך הוא כאיקונון זו שמראה פנים לכל צד, שגם אם היו אלף בני אדם מביטים בה היא כאילו מביטה בכולם. כך הקדוש ברוך הוא כשהיה מדבר, כל אחד מ ישראל היה אומר: עימי הדיבור מדבר. שנאמר: "אנכי ה' אלקיך".

והתורה אכן ניתנה לכל אחד ואחד - ולכל אחת ואחת - בפרטות, "למוטב בלבד": "כי יש כמה פנים לתורה, וכבר קיבלו הקדמונים שלכל שורש מנשמות ישראל יש דרך משלו בהבנת התורה, וזה נקרא שהתורה נחלקת לכמה ניצוצות המאירים ברבבות דרכים בנשמות ישראל". והיא "למוטב בלבד", בלתי סחירה: "תורה צוה לנו משה, מורשה קהילת יעקב". ירושה היא לנו בלבד, ונכרי העוסק בתורה פולש לתחום לא לו, ונענש. אבל מעבר לכך. הקדמנו ואמרנו שעניין "למוטב בלבד", עיקרו לביטחון מוחלט. לדעת שהסכום שנשלח יגיע ליעדו, ולא יהיו טענות ומענות. וזה הוא אחד מיעדי מתן תורה. בפרסום כזה, בפרהסיא ובגלוי, במעמד מרעיש ומרהיב כל כך, לעיני כל העם, לאחר חמישים ימי ספירת העומר ושלושה ימי הגבלה והכנה.

ונסביר: אם נעזיף מבט בכל הדתות שבעולם מלבד דת האמת, ניווכח שהן מתיימרות להציג את האמת, לייצג רצון הבורא, אבל כולן - בלי יוצא מהכלל - מסתמכות על הארה וגילוי שהיו או לא היו למבשר פלוני. אולי דמיין והזה, אולי המציא והוולף שולל. ודאי שיש כאן מקום לפיקפוק ועירעור. ועתה, האם סביר הדבר שבאור העולם יצרו בו את האדם כדי לצוותו ציוויים ולהזהירו אזהרות על מנת להנחילו חיי עד, וכל זה יהיה תלוי על בלימה, נתון לספקנות ותהיה?

לא! לא! לא! אז דרכו של בורא עולם! "קירבו אלי, שימעו זאת, לא מראש בסתר דיברתי!" והתורה עצמה, הבורא יתברך עצמו, מדגיש זאת: "כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך, למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ, ולמקצה השמים ועד קצה השמים. הנהיה כדבר הגדול הזה, או הנשמע כמוהו. השמע עם קול אלוקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי!" אין עם, ואין אמונה בעולם, היכולים להציג התגלות הבורא לכל העם כולו - "מן השמים השמיעך את קולו, ועל הארץ הראך את אישו הגדולה, ודבריו שמעת מתוך האש". מהטעם הפשוט, שמעמד כזה, מעמד היסטורי ורב רושם הנחרט בתודעת העם, אי אפשר להמציא. ולכן העם היחיד שמציג מעמד כזה הוא העם שחוות, ששמע וראה: "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים, אין עוד מלבדו!"

מתוך דרשותיו של מרן זצ"ל, וזה לשונו: יש אנשים שלוקחים את ילדיהם לבית הכנסת שבו מתחילים את התפילה בשעה שמונה, לא גומרים את התפילה לפני עשר וחצי, והילד מסכן צריך לשבת בצום ולחכות.

אפילו ביום כיפור אסור לענות את הילד פחות מתשע שנים וצריך לקחת לו אוכל, כל שכן ביום שבת, למה לתת לו שיצטער ויתענה? יתן לו עוגה לפני שילך לבית הכנסת שיאכל אותה שם, ומותר לילד לאכול, אע"פ שאנחנו מצווים לשמור על ילדינו שיקיימו את כל המצוות, ובודאי שלא טוב שיאכל לפני הקידוש, כאן מחשש שהילד לא ירגיש טוב אח"כ אם לא יאכל תיכף ומיד לפני התפילה, נותנים לו אפילו לפני התפילה, העיקר שיאכל ולא יבוא לידי איזה חולי.

ילד צריך לחוס עליו, פחות מתשע שנים אסור שיתענה, זה נקרא שמו "עינוי", אם בכל יום בשעה שמונה בבוקר הוא שותה כוס חלב או איזה דבר, ובשבת קם יושב לחכות עד עשר וחצי אחת עשרה בשביל אביו העצלן שהולך להתפלל בשמונה, למה מתפלל בשמונה? שילך להתפלל בשבע! האנשים האלה נעשו בדורות שלנו עצלנים כאלה, הולכים בשמונה להתפלל, בשביל מה? צריך לקום מוקדם!

אם היה הדבר בידי הייתי סוגר את אותו בית הכנסת שמתחילים להתפלל בשמונה! צריך לעשות כמה שאפשר יותר מוקדם כדי שיגמרו מהר, וגם בבית יושבים ומחכים לו, יגמרו מהר וילך תיכף יעשה להם קידוש כדי שיאכלו כמו בני אדם, ולא יחכו עד שעה מאוחרת ביום, ובפרט כשיש ילדים קטנים שצריכים לאכול, ילך תיכף לתת להם לאכול.

ובהקשר לתפילה בשבת אמר מרן: שמעתי איזה חזן מתחיל 'נשמת כל חי', "ני נשמת כל חי", מוציא את הנשמה עד שאומר נשמת כל חי, מה זה ני נשמת כל חי? ונתשקור לי ולניני ולנכדי... התפילה אמנם צריכה להיות בנועם שיח סוד שרפי קודש, אבל גם לא להגזים בכפילות האותיות, דבר זה אינו נכון.

גם כן חורה לי שאני רואה לפעמים שהחזן אומר קדיש והקהל יודעים את המנגינה ואומרים יחד איתו "יתגדל ויתקדש" (מרו מנגן), אתה רוצה להגיד קדושה? תעמוד תגיד את הקדיש כמו בן אדם, והוא יושב אומר עם החזן, וזה שלא כדיון, כי הקדיש אומר אותו זה שאומר את הקדיש ולא הקהל שיושבים ושרים "שרים כחוללים" זה טעות צריך לגעור בהם.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם" (ד, טו).

כאשר היה הגאון רבי יחזקאל אברמסקי בחור צעיר, נשלח לגלות בסיביר. הקור היה קשה מנשוא, ולעיתים ירדה הטמפרטורה עד לארבעים מעלות מתחת לאפס...

הבחור יחזקאל הגיע לסיביר בבגדים קלים בלבד לעורו, ועמד בשורה אחת עם עוד גולים, וכולם רועדים מקור.

יהודים! - רעם מפקד המחנה בקולו - בכל בוקר עליכם לחלוץ את הנעליים ולרוץ יחפים על הקרח במשך כשעה. כל מי שיעז להפר את הפקודה, יענש בכל חומרת הדין!

רבי יחזקאל שהיה בחור חלוש מטבעו, דאג מאד, כי בביתו החם דאגה לו אמו האוהבת ועטפה את גופו בבגדים ובצעפים והנה ... כאן... עליו לרוץ יחף בשלג...

נשא רבי יחזקאל את עיניו לשמים ואמר: רבונו של עולם, אתה ציווית אותנו בתורתך הקדושה: "ונשמרתם מאד לנפשתיכם" ובאמת, בידי האדם לשמור על עצמו וללבוש בגדים חמים, אולם כאן, במחנה העבודה בסיביר, אין ביכולתנו להגן על עצמנו, אם כן, חוזרת חובת השמירה אליך... אנא, בבקשה ממך, ריבונו של עולם, שמור והגן עלינו!

וראה זה פלא, בכל תקופת שהותו בסיביר לא חלה רבי יחזקאל אפילו פעם אחת!

"וידעת היום והשבת אל לבבך" (ד, לט).

פעם אחת נסע רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים", מביתו לעיר אחרת לרגל הדפסת ספריו.

כאשר הגיע לבית הדפוס, הבחין ה"חפץ חיים" בנער צעיר העובד במרץ. בן כמה אתה? שאל ה"חפץ חיים". בן חמש עשרה, השיב הנער. האם מרוויח אתה היטב בעבודתך? המשיך ושאל את הנער.

האמת היא - השיב הנער - כי כעת אין אני מרוויח די צרכי, אלא מעט המספיק למוחיית בקושי רב, ואכן כיום אני חי חיי דוחק, אולם בעוד חמש שש שנים, כאשר אדע היטב את מלאכת ההדפסה, אפתח לי בית דפוס משלי, ואז ארוויח כסף רב ואחיה כעשיר.

התפעל מאד ה"חפץ חיים" מדבריו של הנער, וכאשר חזר לראדין דרש בבית הכנסת וסיפר לקהל את שיחתו עם הנער בבית הדפוס.

שומעים אתם - אמר ה"חפץ חיים" - כדאי לעבוד עכשיו קשה ובצער, כדי לחיות אחר כך בריווח. כדאי לכל אדם לקיים מצוות ומעשים טובים בעולם הזה, אף אם נדמה לו כי מצטער הוא בכך, כדי שאחר כך, בעולם הבא, יקבל שכר בריווח.

היום לעשותם ומחר לקבל שכרם!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"נחמו נחמו עמי"

פרשת ואתחנן נקראת תמיד בשבת אחרי תשעה באב, המציינת את חורבן בית המקדש הראשון והשני, וטרגדיות רבות אחרות בהיסטוריה היהודית. לכן, הפטרה זו ושש ההפטרות הבאות (עד ראש השנה) מבשרות דברי נחמה ולא מתייחסות לפרשה עצמה. ההפטרות מבשרות ענייני נחמה, ומטילים טל של עידוד ושמחה, בציפייה לגאולה העתידה, בביאת המשיח במהרה בימינו.

קריאה זו נחשבת חשובה במיוחד, ולכן השבת נקראת "שבת נחמו" בהסתמך על המלה הראשונה של ההפטרה: "נחמו נחמו עמי".

"נחמו נחמו, עמי", מבשר הנביא ישעיה. "דברו על-לב ירושלם, וקראו אליה--כי מלאה צבאה, כי נרצה עוונה". במילים אלו הוא פותח בחזיונות אחרית הימים שמסתיימים בתיאור מלבב על עבודת הקורבנות שתתחדש בבית המקדש. בלשונו הקדושה והציורית מתאר ישעיה הנביא את קיבוץ הגלויות: "הנה שכרו אתו, ופעלתו לפניו. כרעה, עדרו ירעה, בזרעו יקבץ טלאים, ובחיקו ישא; עלות, ינהל". ממשיך ישעיה ומתאר את גדלותו של בורא העולם, כפי שנלמדת מהתבוננות בבריאה: "שאו-מרום עיניכם וראו מי-ברא אלה, המוציא במספר צבאם; לכלם, בשם יקרא, מרב אונים ואמץ כח, איש לא נעדר".

נבואות הנחמה לכאורה צריכות ביאור. הרי רק השבוע צמנו, קוננו והתאבלנו על הגלות הארוכה והמתמשכת. שיננו לעצמנו והדגשנו שאנחנו עדיין נמצאים בגלות, וכי אין לנו גאולה שלמה עד שיבנה בית המקדש.

כיצד ייתכן שימים ספורים אחרי האבל הלאומי, כבר מושמעת ברמה קריאת "נחמו נחמו, עמי"? האם נמצאים אנו בתקופה של נחמה. במה וכיצד נתנחם? והרי בית המקדש עדיין לא נבנה, אנו בתקופת הסתר פנים וצרות רבות מתחדשות. כיצד נתנחם?!

רבותינו מבארים כי הנחמה טמונה בעומק הגלות. לדבריהם, בשלושת השבועות של "בין המצרים" מוקדשים להתבוננות במצב הגלות בו אנו נמצאים. לאחריהם נדרשים אנו להתבוננות מעמיקה יותר - לדעת שגם בתוככי מצב של גלות, מופנית אלינו קריאתו של ישעיהו "נחמו נחמו עמי".

זוהי הסיבה שנבואות הנחמה נקראות במשך 7 שבתות, יותר מאשר נבואות הפורענות שנקראות 3 שבתות. כי אמנם הבנת הנחמה עמוקה בהרבה, מפני שהיא טמונה ונסתרת מעבר לנראה על פני השטח, ויש להשקיע בהבנה זו הרבה אמונה והתבוננות. זהו הדבר: גם בעומק הגלות ואפילו בסמיכות מידית לתשעה באב, כריות אוחזינו לקלוט את קריאתו הנצחית של ישעיהו: "נחמו נחמו, עמי".

ביני לבני

הרה"ג יחיאל פליסקין שליט"א מח"ס "שתולים בבית השם" ועוד

בין הזמנים (א)

עם הזמן אני סבור יותר ויותר שהמשימה של בין

הזמנים 'גדולה על' רבים מבני הישיבות. לא קל לדור הצעיר בימינו להחזיק בלימוד התורה, תפילות כהלכתן, ובעיקר בשמירה רוחנית - בזמן של 'חופש'.

אילו היה אפשר, היה כדאי שכל הישיבות יאמצו את המודל של 'ישיבת רש"י', שם אין יוצאים הביתה בבין הזמנים, אלא נשארים בישיבה, חלק מהזמן עושים 'קמפים' וכדומה, וחלק מהזמן מתקיימת שם כעין 'ישיבת בין הזמנים', באוירה קלילה ומוותאמת. אך מכיוון שאין לישיבות תקציבי עתק הנחוצים לכך, ובין הזמנים הוא עובדה קיימת, ננסה לתת עצות לנוכח האתגרים.

הגדילו ראש - ותנו להם תעסוקה

הכי נחוץ בבין הזמנים, לספק תעסוקה לילדים, ובעיקר למתבגרים, כי השעמום הוא מסוכן! שווה להתאמץ ואף לצאת מגדר הרגיל, כדי לספק להם תעסוקה. נתחיל בדברי קדושה: ראוי לחבר אותם כמה שיותר לישיבות בין הזמנים ולפעילות

המבורכת של 'איחוד בני הישיבות'. במקרה הצורך, כדאי מאד לעשות מבצעים לילדים (מתאים בערך עד גיל 15) סביב הלימוד והתפילה בבין הזמנים, או שתוסיפו 'תעריף 2' משלכם על המילגה הסמלית שהם מקבלים מיישיבת בין הזמנים.

אם יש לכם ספק אם לצאת לנופש / טיול משפחתי וכד' - הכריעו לחומרא! כדי למלא להם עוד ימים בפעילות חיובית. מרן הגרמ"ה הירש שליט"א אמר שהוצאה על נפש לילדים קודמת לקניית ארבע מינים מהודרים, ושלעתים זה בגדר הוצאת בניו לתלמוד תורה שחוזרות! אם המתבגר שלכם רוצה לעבוד בבין הזמנים, כמובן יש להפעיל שיקול דעת האם לאפשר לו, ויחד עם זאת יש לזכור שהשעמום הוא הכי מסוכן, מה שעלול להוסיף לכם עוד שיקול חשוב במערכת השיקולים.

קשר אישי

דוקא בגלל כל סיכויי הרחוב, דוקא בגלל החשש הנורא מפגעי הטכנולוגיה - נצלו את ימי בין הזמנים לחיזוק הקשר האישי עם כל אחד מהילדים. שוחחו איתם, שחקו איתם, קרבו את הלבבות. בחורים רבים סיפרו לי עד כמה הקשר החם עם ההורים נותן להם מצפן, ומציל אותם מפיתויי היצר הקשים, גם בזמנים ומקומות שאף אחד לא יודע מכך. אם אתם נוכחים בליבו - הוא יישאר נאמן לבית ולדרך התורה! המשך בגיליון הבא א"ה